

1. Закон України «Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22–23. – С. 194.

2. Закон України «Про Дисциплінарний Статут Збройних Сил України» // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 22–23. – С. 197.

3. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України : Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 32. – С. 225.

4. Шамрай В.О. Військові формування та військова служба (організаційно-правові та управлінські аспекти) : моногр. — К., 1998. — 225 с.

5. Шаповал Ю.Є. Військова служба правопорядку у Збройних Силах України— К., 2007 — 354 с.

Лавренчук М.О.,

ад'юнкта кафедри економічної безпеки Національної академії внутрішніх справ

ДЕТЕРМІНАНТИ ПОШИРЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ

Аналізуючи детермінанти економічної злочинності слід приділити увагу не лише короткостроковим (проточним) чинникам, а й довгостроковим і середньостроковим, які визначають тенденції у розвитку цього явища.

Короткострокові її чинники діють протягом, як правило, перехідних процесів у суспільстві, які тривають від кількох місяців до кількох років. Це фактори, які з'явилися і діють в Україні, пов'язані з початковим нагромадженням капіталу, перерозподілом власності тощо.

Середньострокові чинники діють протягом певного етапу трансформації суспільства. Ці етапи тривають приблизно сорок років. За цей період відбуваються суттєві зміни у функціонуванні економіки.

Довгострокові чинники існування економічної злочинності коріняться у соціально-економічних суперечностях розвитку суспільства, у змінах форм власності, проблемах інтеграції країни у світовий ринок, традиціях економічного життя, характері правового та інформаційного забезпечення підприємницької діяльності тощо [7].

Загалом детермінанти виникнення злочинності в аграрному секторі економіки, які призводять до розквіту тіньової економіки, функціонування «чорного ринку» товарів та посилення корупції можна класифікувати за такими ознаками:

Соціально-економічні: неналежна матеріально-технічна підтримка сільськогосподарських підприємств, зношеність основних фондів, збитковість виробництва.

Організаційно-управлінські: послаблення державно-правового регулювання аграрної сфери, цінова політика, неналежне проведення моніторингу попиту і пропозиції на зовнішньому та внутрішньому ринках щодо сільськогосподарської продукції

Правові: тривале формування законодавчої бази що стосується аграрної сфери, наявність прогалин та колізій в нормативно-правових актах, встановлення високих податків, неповнота механізмів контролю та ін.

Морально-психологічні: малопривабливість сільського господарства, відсутність захисту вітчизняного товаровиробника сільськогосподарської продукції в умовах конкурентної боротьби, несприятлива демографічна ситуація, найнижча серед галузей економіки оплата праці, високий рівень безробіття.

Кадрові: відсутність достатньої кількості висококваліфікованих фахівців в сфері сільського господарства, неналежна підготовка кадрів в даній сфері і нарешті відтік кадрів з сільської місцевості, висока міграція.

Негативними тенденціями, що викликають критичне становище в аграрному секторі економіки та призводять до ускладнення криміногенної ситуації у галузі є такі:

– відсутність виваженої державної політики щодо розвитку аграрного сектора економіки, яка формується не завжди відповідно до реальних потреб України, а відповідно до попиту на окремі види сільськогосподарської продукції;

– відсутність ефективного програмного забезпечення стосовно усунення причин і умов, що призвели до невинної криміналізації аграрного сектора економіки та зниження належного контролю і нежиття адекватних криміногенній ситуації заходів Міністерством аграрної політики України та його структурними підрозділами на місцях. Вирішення проблем з нейтралізації негативних процесів, що відбуваються у галузі, здійснюють контролюючі та правоохоронні органи, які застосовують переважно заходи адміністративного та кримінально-правового впливу;

– відсутність державної підтримки технічного і технологічного переоснащення виробництва та розвитку ринкової інфраструктури. Скорочення витрат на підтримку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування та гарантії Уряду під закупівлю іноземної техніки;

– існування міжгалузевого цінового диспаритету, притаманного всій економіці. Аргументом може бути різниця в цінах у декілька разів при реалізації одних і тих самих груп товарів за грошові кошти, бартером та взаємозаліком;

– створення “ділками” від бізнесу, за умов відсутності грошових коштів, системи нееквівалентного обміну, яка оббирає сільськогосподарські підприємства практично на всіх етапах виробничого процесу. Це стосується проблеми фінансування виробничого процесу, отримання кредитів під завищені відсотки, забезпечення паливно-мастильними матеріалами й технікою за бартерними угодами, коли знижується вартість сільгосппродукції;

- невивплата протягом тривалого часу заробітної плати, несплата орендної плати за використання земельних паїв працівників сільського господарства і бажання окремих керівників таким чином збагатитися [8].

Аграрна сфера являється однією з провідних та найбільших галузей економіки, а тому стає привабливою для здобуття її об'єктів злочинними елементами. Криміналізація економічних відносин в аграрному секторі економіки призводить до деформації та атрофії правових форм, встановлення асоціальних норм поведінки в цій сфері. Насправді наслідки злочинів цієї категорії для суспільства є дуже вагомими й руйнівними, оскільки вони справляють не поверховий, а глибокий систематичний вплив на аграрний сектор економіки, механізм господарювання та наявну сукупність соціально-економічних відносин, а також все помітніше впливають на криміналізацію економічних відносин у державі загалом.

Кобиленко Є.Є.,
слухач магістратури Національної
академії внутрішніх справ

КРИМІНОЛОГІЧНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ЛЕГАЛІЗАЦІЄЮ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, з кримінологічної точки зору, сьогодні є не лише формою прояву організованої злочинної діяльності, а й невід'ємним компонентом загальної криміногенної ситуації в Україні на сучасному етапі її економічного розвитку, що обумовлює актуальність вивчення причин та умов, які обумовлюють існування цього явища.

Детермінація злочинності є однією з найскладніших проблем в кримінології. Вчення про детермінацію нараховує декілька десятків видів детермінаційної взаємодії. При вивченні злочинності взагалі та окремих видів, груп злочинів розрізняють причини і умови (причинність) даних явищ, зв'язок станів, функціональну залежність, системно-структурні, статистичні та інші види зв'язків. Важливо наголосити, що